

Jaarverslag Energiestrategie Wijchen 2025

Samenvatting

De gemeente Wijchen werkt aan een toekomstbestendige energievoorziening waarin inwoners en bedrijven kunnen rekenen op betaalbare, betrouwbare en schone energie. In 2025 zijn goede stappen gezet richting de doelen voor 2030, maar de rapportage laat ook zien waar versnelling en bijsturing nodig is.

Het totale energieverbruik in Wijchen daalde tussen 2019 en 2023 met 16%. Vooral in woningen is de vermindering groot. Inwoners gingen – mede door corona en de energiecrisis - bewuster om met energie en verduurzaamden hun woningen. Wijchen ligt op koers voor de doelstelling van 39% CO₂-reductie in 2030.

Tegelijkertijd groeit de vraag naar energie door nieuwbouw, nieuwe voorzieningen en nieuwe bedrijvigheid. De druk op het elektriciteitsnet vormt bovendien een groot risico voor verdere elektrificatie. De waarschuwing van Tennet dat de grenzen van het net voorlopig zijn bereikt, maakt dat ook het kleinverbruik zoals nieuwe woningen of het MKB, te maken kan krijgen met wachttijden. Dit maakt energiebesparing en lokale opwek urgenter dan ooit.

Energiebesparing woningen en aardgasvrij Wijchen

De energievraag van woningen daalde sterk, maar er zijn nog veel slecht geïsoleerde woningen. Er is een uitgebreid aanbod aan informatie, advies en lokale subsidies, maar dit wordt nog beperkt gebruikt. Om jaarlijks minstens 400 woningen te kunnen verduurzamen, moet het tempo omhoog. Hiervoor is een versterking van de wijkgerichte aanpak en bijbehorende communicatie nodig en de capaciteit om hier uitvoering aan te geven.

Verduurzaming bedrijven en maatschappelijk vastgoed

Bedrijventerreinen als Bijsterhuizen en Wijchen Oost zetten stappen om meer samen te werken op het gebied van energietransitie. Energieadviezen worden nog beperkt gebruikt. Die willen we beter inzetten. We blijven controleren op naleving van de Lijst Energiebesparende Maatregelen (EML) en gaan ook controleren op de label-C-verplichting voor kantoren.

De verduurzaming van gemeentelijke gebouwen verloopt goed en heeft een structurele plek gekregen in het meerjarenonderhoudsplan. De ambities voor de CO₂-prestatieladder hebben we – mede hierdoor – kunnen aanscherpen.

Duurzame energieopwek en een gebalanceerd energiesysteem

Windpark Bijsterhuizen was al eerder vergund. Vanwege bezwaren bij de Raad van State is de aanleg vertraagd. De locatiekeuze voor een tweede windpark is gepauzeerd totdat de locatie van het hoogspanningsstation duidelijk is. We liggen op koers met de opwek van zonne-energie. Ondertussen werken we (mee) aan batterijopslag, de opzet van een omgevingsfonds en de buurtaanpak van Liander.

Duurzame mobiliteit

Elektrisch vervoer blijft doorgroeien, net als het aantal laadpunten in onze gemeente. We ondersteunen dit met een nieuwe laadvisie. Daarnaast stimuleren we duurzaam vervoer, onder andere door belangrijke fietsverbindingen te onderzoeken en op termijn te versterken.

Participatie en communicatie

De energietransitie kan alleen slagen als alle betrokkenen van gemeente Wijchen hierin mee kunnen doen. Daarom is het noodzakelijk om inwoners, bedrijven en partners hierbij te blijven betrekken. Dat doen we met participatie en communicatie. Via onder andere sociale media, de gemeentelijke website, de inwonersnieuwsbrief, flyers en bijeenkomsten. De focus ligt op energiebesparing en we willen dit nog meer gebiedsgericht gaan aanpakken.

Middelen en organisatie

Nu we van de ontwikkeling van beleid voor de gebouwde omgeving steeds meer naar de uitvoering in wijken gaan, is er meer capaciteit nodig. Een deel van de rijksmiddelen voor personele capaciteit is nog niet benut. Deze middelen kunnen we daarom inzetten door een projectteam op te zetten dat inwoners actief ondersteunt bij woningisolatie en op termijn ook de warmtetransitie. Dit helpt ook om de beschikbare isolatiesubsidies bij onze inwoners te laten landen.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
1. Inleiding.....	5
2. Ontwikkeling energieverbruik en -opwek.....	7
3. Energiebesparing Woningen en Aardgasvrij Wijchen	9
Inspanningen & Resultaten 2025	12
Bijsturing 2026 – 2027	13
4. Verduurzaming bedrijven en maatschappelijk vastgoed	15
Inspanningen en resultaten 2025.....	15
Bijsturing 2026 - 2027	16
5. Duurzame energieopwek en een gebalanceerd energiesysteem	18
Inspanningen en resultaten 2025.....	19
Bijsturing 2026 – 2027	20
6. Duurzame mobiliteit.....	21
Inspanningen en resultaten 2025.....	22
Bijsturing 2026 – 2027	23
7. Participatie en communicatie.....	24
Inspanningen en resultaten 2025.....	24
Bijsturing 2026 – 2027	25
8. Capaciteit en middelen	26
Capaciteit	26
Middelen en realisatie.....	27
Bijsturing 2026 – 2027	28

1. Inleiding

In Wijchen werken we aan een duurzame toekomst. We willen dat er ook op de lange termijn betaalbare, betrouwbare en schone energie beschikbaar is voor onze inwoners en bedrijven. Ook geven we uitvoering aan het landelijke Klimaatakkoord. Daarom werken we aan de energietransitie.

De Lokale Energiestrategie (LES) Wijchen 2025 – 2030 omschrijft hoe we onze doelen voor 2030 willen bereiken. Dat doen we door minder energie te gebruiken, meer schone energie op te wekken en vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen.

In deze rapportage lichten we de voortgang in 2025 toe. We omschrijven waar we staan ten opzichte van onze doelstellingen voor 2030, wat onze inspanningen waren en welke resultaten dit opleverde. Ook geven we aan waar we op koers liggen en waar bijsturing nodig is in 2026 en verder.

Energieprijzen en netcongestie

Bij de bijsturing houden we rekening met recente ontwikkelingen. De huidige oorlog in het Midden-Oosten toont – na de energiecrisis in 2021 – opnieuw aan dat de energierekening van onze inwoners en bedrijven sterk afhankelijk is van ontwikkelingen in het buitenland. Daarnaast heeft TenneT in februari 2026 een waarschuwing afgegeven dat de grenzen van het elektriciteitsnet in Flevoland, Gelderland en Utrecht zijn bereikt. Als het niet lukt om forse maatregelen te nemen, komt ook kleinverbruik, zoals nieuwbouw en nieuwe aansluitingen voor het midden- en kleinbedrijf, op een wachtlijst. Ook is er provinciale regelgeving voor netbewuste nieuwbouw op komst. Deze ontwikkelingen benadrukken het belang van het terugdringen van de energievraag en het lokaal opwekken en benutten van energie.

Trends opwek en energieverbruik

In hoofdstuk 2 omschrijven we hoe het nu staat met het energieverbruik en de opwek. We kijken naar de gemeente in zijn geheel en de verschillen per sector. Voor de LES zijn onze plannen doorgerekend met het Energie Transitie Model (ETM). Er waren toen data beschikbaar tot en met 2019. Inmiddels zijn er ook cijfers van 2023 beschikbaar. Deze cijfers en de inzichten die ze opleveren schetsen we in hoofdstuk 2. Hierbij merken we op dat de data en prognoses die we gebruiken inzicht geven in trends en ontwikkelingen, maar geen zekerheden. Waar er in de toekomst betere data beschikbaar komen, zullen we die benutten.

Voortgang per spoor

In de LES hebben we de energietransitie opgedeeld in verschillende sporen. Bij de sporen 'Energiebesparing Woningen en Aardgasvrij Wijchen', 'Verduurzaming bij bedrijven en maatschappelijk vastgoed' en 'Duurzame mobiliteit' staat het terugbrengen van de energievraag centraal. Bij 'Grootschalige en gebalanceerde

energieopwek' gaat het erom duurzame energie op te wekken, maar ook te zorgen dat die benut kan worden waar deze nodig is. Communicatie en participatie is cruciaal om op de verschillende sporen voortgang te kunnen boeken en inwoners en bedrijven mee te kunnen nemen. De sporen kennen onderlinge verbanden en afhankelijkheden. Een paar voorbeelden:

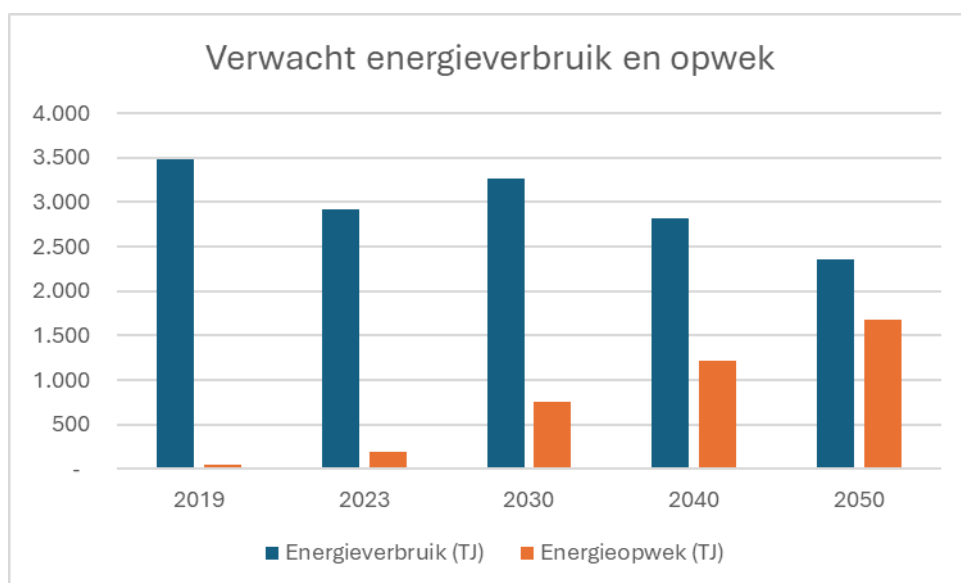
- Kunnen we een warmtenet realiseren, wat een relatief efficiënte methode is om woningen te verwarmen, dan is er minder opwek en minder verzwaring van het elektriciteitsnet nodig.
- Kunnen bedrijven energie besparen of onderling te delen, dan dragen ze bij aan een robuust energiesysteem.

De voortgang per onderdeel omschrijven we in de hoofdstukken 3 t/m 7. Het laatste hoofdstuk gaat over de capaciteit en de middelen.

2. Ontwikkeling energieverbruik en -opwek

De landelijke doelstelling is om in 2030 55% reductie van de CO₂-uitstoot te realiseren ten opzichte van 1990. Bij het opstellen van de Lokale Energiestrategie Wijchen hebben we geconstateerd dat dat voor Wijchen niet realistisch lijkt vanwege groei die we de komende jaren nog verwachten. In Wijchen zetten we daarom in op 39% CO₂-reductie.

De meest recente cijfers, die uit 2023, laten zien dat we op koers liggen om deze doelstelling te realiseren. Met name in de gebouwde omgeving zien we in 2023 een flinke afname van het energieverbruik ten opzichte van 2019. De dip in het energieverbruik rond de energiecrisis en rond corona heeft dus een blijvend effect en geeft ons een zetje mee. Tegelijkertijd zien we dat er nog veel moet gebeuren om woningen en bedrijven verder te verduurzamen en om het energiesysteem in balans te brengen.

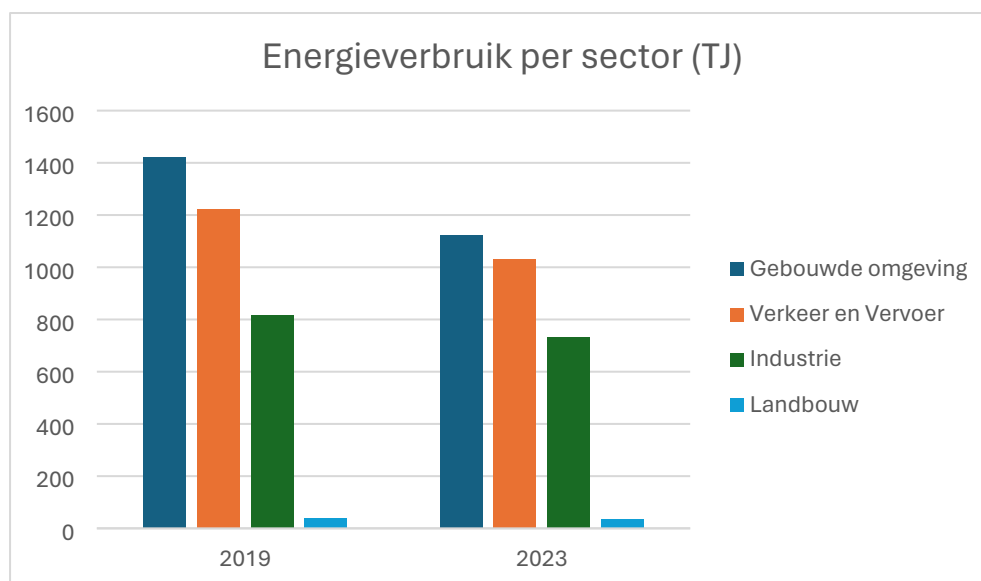

In bovenstaande grafiek zie je voor 2019 en 2023 het daadwerkelijke energieverbruik en de daadwerkelijke opwek volgens de regionale klimaatmonitor. De prognoses voor 2030 en 2050 zijn gemaakt met behulp van het Energietransitie Model. Het energieverbruik is al met 16% verlaagd tussen 2019 en 2023. Dit brengt de doelstelling voor 2030 verder binnen bereik. Het energieverbruik lag in 2023 zelfs lager dan onze doelstelling voor 2030. We verwachten echter wel nog een groei in onze gemeente richting 2030. Er komen namelijk nog circa 1600 nieuwe woningen en bijbehorende voorzieningen en vervoersbewegingen bij. Daarnaast wordt bedrijventerrein Bijsterhuizen nog uitgebreid. We moeten daarom nog energie besparen om de doelen voor 2030 te halen.

In 2019 bezat Wijchen nog geen grootschalige opwek. In 2021 is zonnepark Kampbroek aangelegd. In 2022 was dit zonnepark voor het eerste jaar volledig operationeel. Dit park voegt ongeveer 49 TJ toe aan de jaarlijkse duurzame energieproductie in Wijchen. In de periode tussen 2019 en 2023 is ook de opwek van zon op dak verdrievoudigd.

Hierdoor komt de totale productie van duurzame elektriciteit in 2023 op 187 TJ, een verviervoudiging van de 43 TJ die in 2019 opgewekt werd. Dit zien we samen terug in de grafiek bij het jaartal 2023. Als we dit tempo vasthouden, kunnen we de ambitie van 331 TJ duurzame opwek in 2030 LES realiseren. Dit vereist wel dat in 2030 zonnepark Bankhoef aangesloten en operationeel is, net als windpark Bijsterhuizen.

De grafiek op de volgende pagina toont de verdeling van de energievraag per sector in 2019 en 2023. Het energieverbruik van de gebouwde omgeving (woningen en utiliteit) is met 1.124 TJ in 2023 nog steeds het grootst. Hier plegen we ook de meeste inzet, omdat we hier als gemeente een regiefunctie hebben en veel inwoners extra ondersteuning nodig hebben. Verkeer en vervoer volgt met 1.033 TJ. Hier is onze invloed als gemeente beperkt, omdat elektrificatie hiervan met name afhankelijk is van ontwikkelingen buiten onze gemeente. Bovendien wordt hier ook verkeer over de rijkswegen meegeteld. De industrie volgt op een derde plek met 734 TJ. Ook is hier is onze invloed aanzienlijk kleiner dan in de gebouwde omgeving, maar we stimuleren en helpen bedrijven te verduurzamen waar dat bij ons beleid en bevoegdheden past. Ook controleren we de naleving van wettelijke verplichtingen en handhaven als dat noodzakelijk is. Op alle onderdelen zien we een flinke besparing tussen 2019 en 2023.

3. Energiebesparing Woningen en Aardgasvrij Wijken

We willen dat onze inwoners in goed geïsoleerde, aardgasvrije, comfortabele woningen wonen, met een betaalbare energierekening. Dit doen we door inwoners te stimuleren isolatiemaatregelen te nemen en het aantal aardgasvrije woningen te vergroten door de regie te nemen op de warmtetransitie.

Meer isoleren

We zien dat de energievraag van woningen flink is afgenomen in de periode 2019 - 2023. Inwoners nemen maatregelen, schaffen warmtepompen of airco's aan en zetten de thermostaat een graadje lager. Tegelijkertijd constateren we dat zo'n 11.300 van de 18.800 woningen nog geen goed energielabel hebben. We hebben een breed aanbod aan informatie en advies ontwikkeld, maar zien dat lokale isolatiesubsidies nog beperkt worden benut.

Warmtenet vordert

De plannen voor het warmtenet zijn weer in een volgende fase. Het warmteprogramma in wording is nodig om meer inzicht te krijgen in de warmteoplossing per buurt of wijk en de benodigde maatregelen per woning. Netcongestie is een belangrijke factor bij het bepalen van welke warmteoplossing de voorkeur heeft én zorgt mogelijk voor vertraging bij nieuwbouw.

Onderstaande tabel geeft weer waar we staan ten opzichte van de doelen die we onszelf hebben gesteld in de LES. De linkerkolom geeft de doelen weer. De rechterkolom de voortgang in 2025. Soms zijn er geen cijfers voor 2025 beschikbaar, dan geven we de meest recente cijfers. De kleur geeft de voortgang aan: 'groen' is op schema, 'geel' iets vertraagd, 'oranje' versnelling nodig. De grafieken op de volgende pagina bieden nog een extra toelichting.

Doelstelling 2030	Doelbereik 2025
In 2030 is het energieverbruik van woningen met 5% afgenomen t.o.v. 2019 door isolatiemaatregelen.	Het energieverbruik van woningen was in 2024 763 TJ. Dat is een reductie van 20%. ¹
	In 2024 hadden 7.490 woningen energielabel B of hoger. Dat is 40 procent van de totale woningvoorraad. ²

¹ Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), *Energieverbruik particuliere woningen (aardgas en elektriciteit)*, via Klimaatmonitor, peildatum 2024.

² Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), *EP-online energielabeldatabase*, via Klimaatmonitor, peildatum 2024.

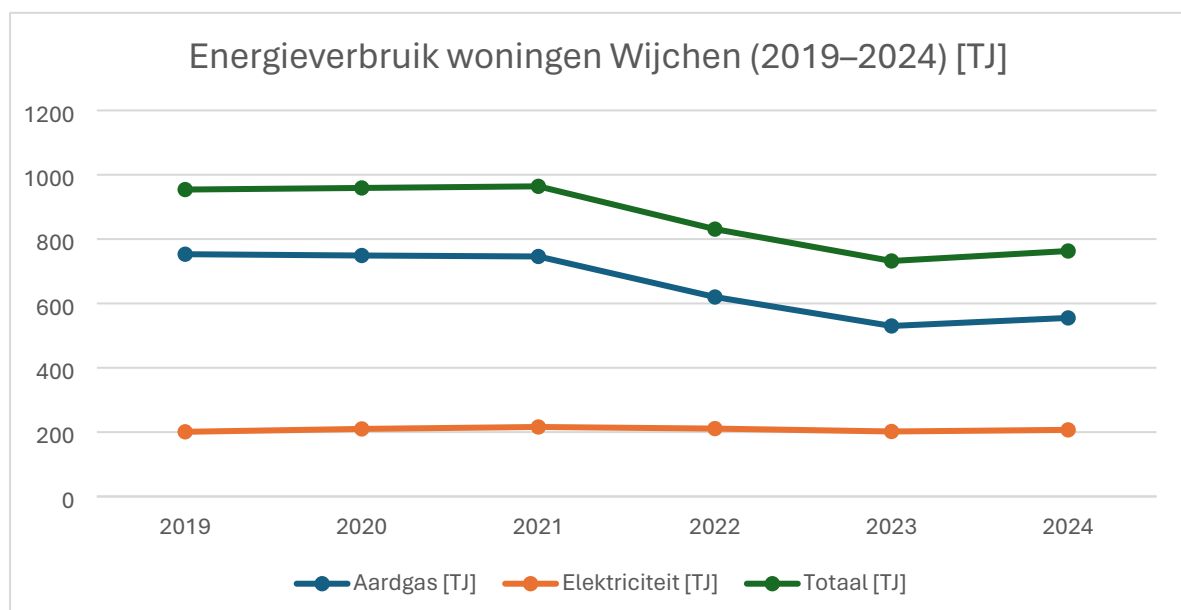
In 2030 worden 2300 woningen elektrisch verwarmd (waarvan 1.540 nieuwbouw).	Het aantal woningen met elektrische verwarming als hoofdverwarming was op 1 januari 2024 610. Dat is 3,3 %. ³
In 2030 zijn 1000 woningen aangesloten op een warmtenet.	De onderzoeken zijn afgerond. De besluitvorming over het vervolg loopt vertraging op.

Daling energieverbruik

Het totale energieverbruik van woningen in Wijchen is in de periode 2019–2024 gedaald met 20%, van 954 TJ naar 763 TJ. Dit komt door een daling van het aardgasverbruik. Het elektriciteitsverbruik is ongeveer gelijk gebleven.

De grootste daling vond plaats tussen 2021 en 2022. Deze ontwikkeling hangt samen met de energiecrisis en de sterk gestegen gasprijzen. Huishoudens verminderden hun energiegebruik. Dit deden ze door de verwarming lager te zetten en isolatiemaatregelen te nemen. Ook is er een (beperkte) verschuiving richting elektrisch verwarmen.

In 2024 nam het energieverbruik weer licht toe. Dit kan betekenen dat – toen de energieprijzen weer stabiliseerden – mensen hun stookgedrag weer aanpasten.

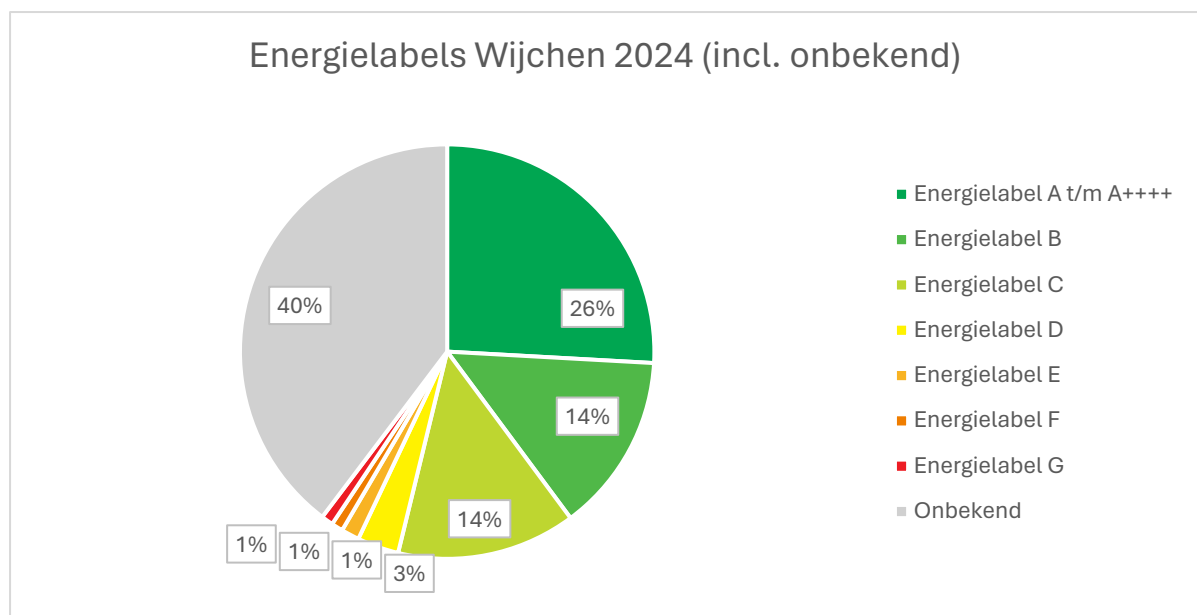
Energielabels

Het diagram op de volgende pagina toont de verdeling van energielabels. Een energielabel geeft informatie over de isolatie van de verschillende bouwdelen en de aanwezigheid van zonnepanelen en/of een warmtepomp. Een goed geïsoleerde woning heeft minimaal energielabel B. We zien dat 40 procent van de woningen hieraan voldoet. Wijchen kent veel nieuwbouw vanaf 1993 die dankzij de strengere bouwweisen

³ Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), *Hoofdverwarmingsinstallaties woningen*, via Klimaatmonitor, peildatum 2024.

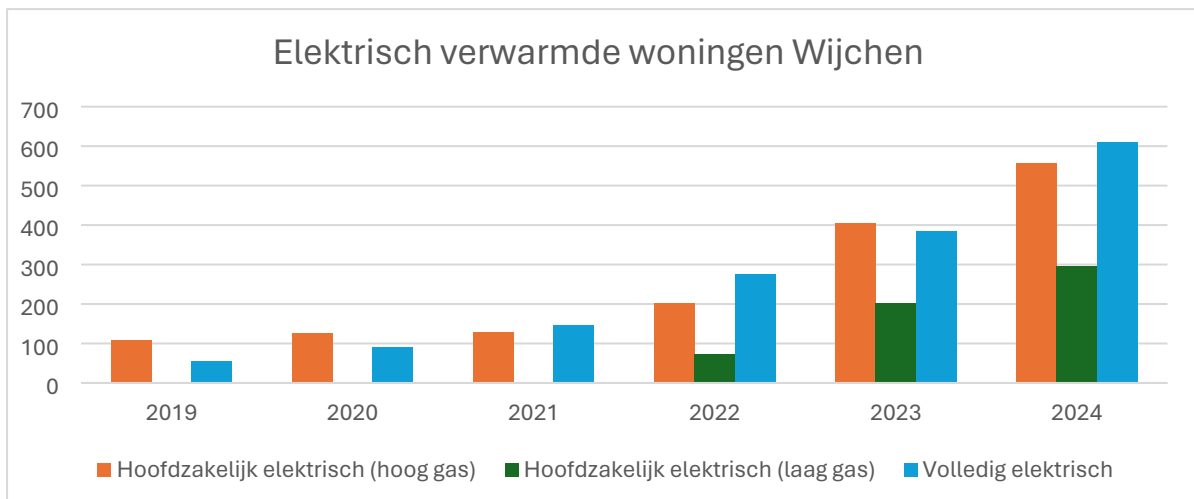
beter zijn geïsoleerd. Bij de ruim 12.900 woningen van vóór 1993 (tweederde van de woningvoorraad) zitten relatief veel woningen met een isolatieopgave.

Voor een groot deel van de woningen is het energielabel onbekend. We gaan er voor de zekerheid vanuit dat deze huizen nog beperkt geïsoleerd zijn. Als woningeigenaren namelijk wel isolatiemaatregelen nemen, is dat vaak aanleiding om een energielabel aan te vragen. Dit leidt tot de voorzichtige conclusie dat zo'n 7.500 woningen goed geïsoleerd zijn en 11.300 nog niet. Dat betekent dat er jaarlijks nog minstens 400 woningen geïsoleerd moeten worden richting 2030 en verder naar 2050. Op basis van de subsidies die dit jaar verstrekt zijn, schatten we in dat het tempo nu tientallen tot honderd woningen per jaar is.

Elektrisch verwarmen

In onderstaande grafiek geven de blauwe staven de woningen met volledig elektrische verwarming weer. In 2024 waren dat er in Wijchen 610. In 2030 willen we 2.300 woningen volledig elektrisch verwarmd hebben, waarvan 1.540 nieuwbouw (nog te bouwen). Met nog zo'n 150 bestaande woningen te gaan, liggen we goed op koers. De groene staven geven de woningen weer die wel een volledig elektrische warmtepomp hebben, maar nog gas gebruiken voor koken of warm water. De oranje categorie geeft de woningen met een hybride warmtepomp weer. Dit aantal stijgt ook aanzienlijk, wat ook een forse bijdrage levert aan de reductie van CO₂-emissies.

Inspanningen & Resultaten 2025

- 138 woningeigenaren ontvingen een isolatieadvies. Eind 2024 moest het adviesbureau dat we hiervoor hadden aangesteld de opdracht onverhoopt staken. Na een nieuwe aanbesteding kon adviesbureau Groene Groei najaar 2025 van start.
- We verleenden 52 isolatiesubsidies aan woningeigenaren. Er zijn nog voor ruim 500 huishoudens subsidies beschikbaar.
- We ontzorgen onze inwoners met het energieloket, energiecoaches en energieadviezen aan huis en isolatiesubsidies. Ook is de campagne 'Pak jouw Moment' gestart (zie ook onder 'Participatie en Communicatie').
- We ontwikkelden een speciale regeling voor inwoners met een smalle beurs. Zij ontvangen isolatieadvies en komen in aanmerking voor een hogere subsidie. Hiervoor meldden zich in 2025 21 huishoudens. Er zijn voor ruim 120 huishoudens subsidies beschikbaar.
- Voor VVE's organiseerden we twee informatiebijeenkomsten en ontwikkelden we een subsidieregeling.
- Voor monumenteigenaren ontwikkelden we ook een speciale subsidieregeling.
- 49 inwoners bezochten het energieloket voor advies.
- De energiecoaches van Energiecoöperatie Leur hielpen 119 inwoners. De inwoners beoordeelden deze dienst met een 8,1.
- Om diervriendelijk te kunnen isoleren, is het nodig een soortenmanagementplan op te stellen. Zo kunnen we goed rekening houden met de leefgebieden van onder andere vleermuizen en mussen. We hebben verschillende onderzoeksmethoden verkend in samenwerking met andere gemeentes in de regio. Daarnaast hebben we 10 vleermuiskasten geplaatst in onze gemeente om vleermuizen van alternatieve verblijfplaatsen te voorzien.
- Om inzichtelijk te krijgen in welke wijk welke warmteoplossing de voorkeur heeft, werken we aan een warmteprogramma. We hebben een routekaart voor het warmteprogramma opgesteld, die eind 2025 door de raad is aangenomen.

Hiermee kunnen we het warmteprogramma vorm gaan geven en een bronnenstrategie en de mogelijke warmte-oplossingen verder uitwerken.

- Voor de buurten in het noordelijke deel van de kern van Wijchen is onderzocht of een warmtenet op basis van warmte van de ARN haalbaar is. Dit is eind 2025 gedeeld met de raad die aanvullend onderzoek heeft gevraagd. Dit onderzoek wordt begin 2026 afgerond. De besluitvorming over het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst met Talis, ARN en het Gelders Warmte Infrabedrijf (GWIB) loopt hiermee vertraging op.

Bijsturing 2026 – 2027

Om alle woningen te kunnen verduurzamen is het nodig te versnellen naar minstens 400 woningen per jaar. Speciale aandacht gaat uit naar huishoudens met energiearmoede. Hoewel onze invloed op woningisolatie beperkt is – woningeigenaren beslissen hier zelf over – zien we verschillende mogelijkheden om onze aanpak te verbeteren en intensiveren. We gaan de communicatie over de isolatieaanpak versterken, zodat inwoners het aanbod beter weten te vinden. Daarnaast ontwikkelen we een gebiedsgerichte aanpak, waarbij we per wijk of buurt de verduurzaming van woningen aanjagen. Hierbij zoeken we samenhang met andere thema's die spelen in een wijk, haken we lokale netwerken aan en werken we doelgroepgericht.

Het warmteprogramma biedt het bredere perspectief en de context om weloverwogen besluiten te kunnen nemen over de voorkeurswarmteoplossing en planning per wijk. Hier geven we dus prioriteit aan én we richten de participatie in. Daarnaast maken we

de voorwaarden voor een warmtenet inzichtelijk en vervolgens werken we richting een samenwerkingsovereenkomst voor het warmtenet. Nu we voor de warmtetransitie steeds meer van beleid naar uitvoering bewegen, is het nodig extra capaciteit vrij te maken voor het meenemen en ondersteunen van inwoners.

We brengen daarnaast in kaart wat een mogelijke wachtlijst voor kleinverbruikers betekent voor woningbouw in onze gemeente en wat ervoor nodig is om netbewust bouwen tot realisatie te brengen.

4. Verduurzaming bedrijven en maatschappelijk vastgoed

Energiezekerheid is een belangrijke voorwaarde voor de toekomst van bedrijven. Daarom stimuleren en helpen we bedrijven de energievraag te verminderen. Ook faciliteren we onderlinge samenwerking waar dat helpt energievraag en –aanbod beter op elkaar af te stemmen. Daarnaast richt dit spoor zich op het terugdringen van het energieverbruik van de gemeentelijke organisatie.

Doelstellingen 2030	Doelbereik 2025
Het energieverbruik van bestaande bedrijven is verlaagd.	Het geschatte energieverbruik van bedrijven in Wijchen was in 2023 734 TJ. Dat is 10% minder dan in 2019. ⁴
Alle kantoorpanden hebben minimaal energielabel-C	Eind 2025 had 78% van de kantoorpanden label C of beter ⁵ .
Voor bedrijventerreinen zijn de mogelijkheden op het gebied van samenwerking in de energietransitie verkend en waar kansrijk gerealiseerd.	Er zijn stappen gezet richting de realisatie van een Smart Energy Hub (SEH) op Bijsterhuizen. Daarnaast is er een inventarisatie opgezet voor energie-onderzoek op Wijchen-Oost om ook hier een SEH te realiseren.
In 2027 verbruikt de gemeentelijke organisatie 5% minder energie dan in 2022.	Volgens voorlopige cijfers gebruikte de gemeentelijke organisatie in 2025 17.550,3 GJ energie. Dat is een vermindering van 12% ten opzichte van 2022. Met deze besparing hebben we onze oorspronkelijke doelstelling om in 2027 5% minder energie te verbruiken al behaald. Daarom hebben we de ambitie aangescherpt, om in 2027 23% minder energie te verbruiken.

Inspanningen en resultaten 2025

- Voor bedrijventerrein Bijsterhuizen is in kaart gebracht wat de mogelijkheden zijn om energie te delen, om zo samen netcongestie het hoofd te bieden. Als vervolg hierop heeft een aantal bedrijven een start gemaakt met de ontwikkeling van een energiecoöperatie. De bedrijven geven vorm aan die samenwerking door in werkgroepsessies te kijken naar de gewenste vorm van samenwerking.

⁴ Bron:: regionale klimaatmonitor.

⁵ Bron: RVO desk Label C, stand van zaken per 1-1-2026

- Voor Wijchen Oost is er een project opgezet met parkmanagement en de bedrijvenvereniging om energie-onderzoek uit te voeren bij grootverbruikers. Dit is een voorbereidende stap op een inventarisatie of een SEH gewenst en mogelijk is.
- We gingen in gesprek met bedrijven op de Loonse Waard. Hier zitten namelijk enkele grootverbruikers van aardgas. We inventariseerden hun interesse in biogas en elektrificatie.
- Het Regionaal Energie Expertisecentrum voerde 7 adviesgesprekken met Wijchense ondernemers en voerde 2 energiescans uit.
- De stimuleringsregeling verduurzaming Zakelijk is in 2025 1 keer aangesproken. In totaal staat er nu € 650.000 aan leningen uit bij 9 bedrijven. Hiermee is 65% van het beschikbare geld uitgeleend.
- We informeerden de eigenaren van kantoorpanden over de Label-C verplichting en bereidden controles voor.
- De omgevingsdienst heeft 13 bedrijven gecontroleerd op naleving van de Erkende Maatregelenlijst. Daarnaast zijn er een energiebesparingsonderzoek, hercontroles en handhaving uitgevoerd. Daarnaast zijn er middelen vrij gemaakt en is een risico-gestuurde aanpak ontwikkeld voor controles in 2026. In de loop van 2026 volgt een update over de controles en de gerealiseerde energie- en CO₂-besparing.
- Er is op dit moment geen inzicht in de groei van zonnepanelen op bedrijfsdaken.
- Met de CO₂-prestatieladder hebben we weer meer inzicht gekregen in kansen om de uitstoot van onze organisatie te verminderen. Dankzij de inkoop van groen gas en elektriciteit en dankzij verduurzaming van ons eigen vastgoed, hebben we onze doelstellingen voor CO₂- en energiereductie kunnen aanscherpen.
- De verdere verduurzaming van ons vastgoed is opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan. (Hierover is de raad in januari 2026 geïnformeerd.)
- Er is onderzoek gestart naar het volledig aardgasvrij maken van het gemeentehuis, de plaatsing van accupakketten en verdere isolatie van het gebouw.
- Het Mozaïek werd gerenoveerd. Deze werkzaamheden zijn naar verwachting gereed in april 2026.

Bijsturing 2026 - 2027

We gaan door met het ondersteunen van samenwerkingen zoals op Wijchen Oost, en versterken de controle op naleving van de label-C-verplichting en de Lijst Energiebesparende Maatregelen. We gaan hercontroles uitvoeren bij bedrijven die eerder zijn gecontroleerd in het kader van de Lijst Energiebesparende Maatregelen en werken samen met de omgevingsdienst aan inzicht in de gerealiseerde energiebesparing hiervan. Van instrumenten als energieadviezen, energieloket en de

stimuleringslening evalueren we hoe we deze beter kunnen inzetten en passen ze waar nodig aan.

Netcongestie raakt steeds meer bedrijven. Zeker als er een aansluitstop komt voor kleinverbruik die het MKB kan raken. We zorgen dat we voorbereid zijn om bedrijven de juiste informatie te kunnen bieden.

Voor onze vijf grootste gebouwen (gemeentekantoor, Werf, Kasteel, Zwembad en 't Mozaïek) hebben we de verduurzaming opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan. We gaan dit uitbreiden naar onze 19 andere gebouwen, vooral dorpshuizen. Daarnaast gaan we beleid ontwikkelen voor de ondersteuning van sportclubs bij verduurzaming.

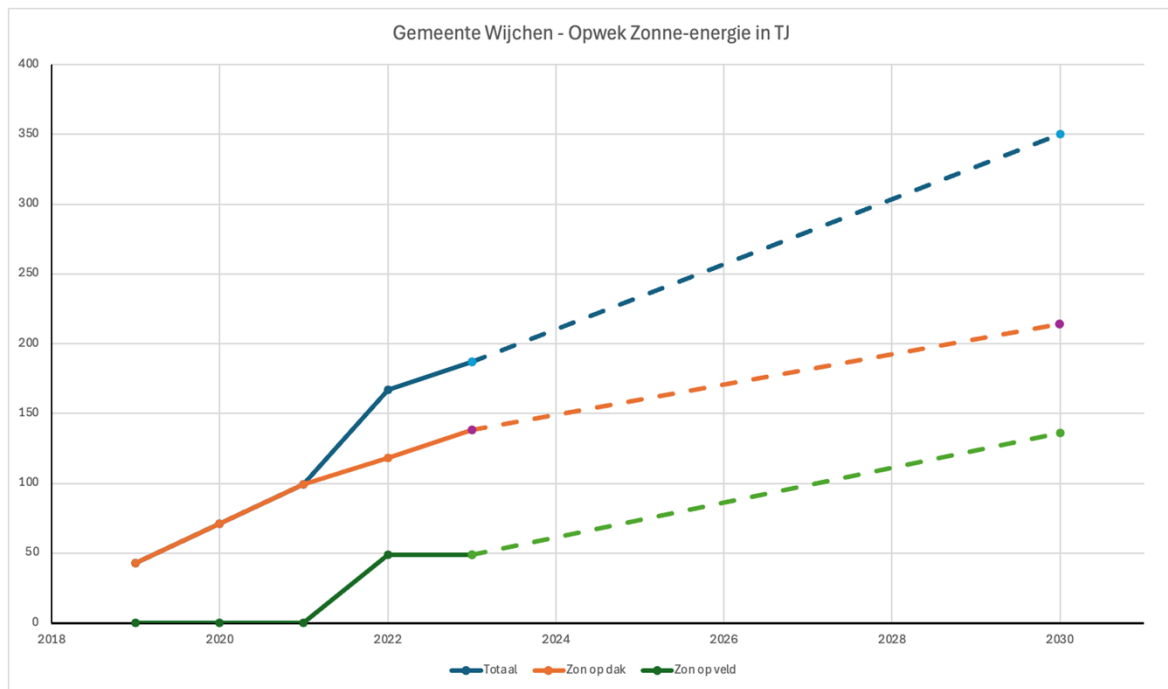
5. Duurzame energieopwek en een gebalanceerd energiesysteem

Hoe meer energie we lokaal opwekken, hoe minder afhankelijk onze inwoners en bedrijven zijn van externe energiebronnen en netcongestie. We werken daarom aan de opwek van meer duurzame energie, van verschillende bronnen. Daarnaast richten we ons erop lokaal opgewekte energie meer lokaal te benutten.

Vertraging tweede windpark

De locatiekeuze voor een tweede windpark is gepauzeerd totdat de locatie van het hoogspanningsstation duidelijk is. De opwek van zonnepanelen neemt gestaag toe. De vraag is wel of dit tempo doorzet. Netcongestie raakt zowel zon op daken als de realisatie van zonnepark Bankhoef. Ondertussen werken we (mee) aan batterijopslag, de opzet van een omgevingsfonds en de buurtaanpak van Liander.

Doelstellingen 2030	Doelbereik 2025
Er wordt een keuze gemaakt voor een locatie en een ontwikkelaar voor een tweede windpark.	De tenderprocedure is gepauzeerd.
We hebben inzichtelijk wat de mogelijkheden zijn in onze gemeente om duurzame energie lokaal te benutten.	Er is nog meer inzicht nodig in de mogelijkheden lokale energie lokaal te benutten.
We stimuleren de aanleg van meer zonnepanelen op daken met als doel 214 TJ opwek.	Tussen 2019 en 2023 is de totale opwek van zonnepanelen op daken van 43 TJ naar 138 TJ gegroeid. Hiermee liggen we op koers voor 214 TJ opwek in 2030. (Zie ook de grafiek op de volgende pagina.)

Inspanningen en resultaten 2025

- In de 'Visie Zon & Wind: op weg naar 2035' (2024) is besloten een tweede windpark in Wijchen te gaan realiseren. Het park wordt gekozen door middel van een maatschappelijke tenderprocedure. Tennet onderzoekt echter in twee van de drie zoekgebieden voor wind mogelijkheden voor de inpassing van een hoogspanningsstation. Daarom is de tenderprocedure gepauzeerd. De tenderprocedure wordt hervat als er meer duidelijkheid is over de locatie van het hoogspanningsstation.
- Windpark Bijsterhuizen is al eerder vergund. De Raad van State beoordeelt nu de bezwaren.
- We blijven in gesprek met zonnepark Bankhoef en Liander over de mogelijkheden voor een aansluiting om het park zo snel mogelijk te realiseren ondanks netcongestie. In 2025 heeft de gemeente principemedewerking verleend aan een batterij op Bankhoef om zo de kans op een tijdige aansluiting te vergroten.
- In 2025 zijn er stappen gezet in de oprichting van een beheerstichting voor het omgevingsfonds van zonnepark Kampbroek (bij Hernen). Een bestuur is gevormd en de statuten zijn opgesteld. Eind 2025 is de eigenaar van het zonnepark gevraagd de financiële bijdrage te storten. (Deze zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 volgen.)
- Eind 2025 hebben we met Liander een samenwerkingsovereenkomst gesloten ten behoeve van de “Buurtaanpak”: een proactieve methode om het laagspanningsnet van alle buurten in Wijchen toekomstvast te maken. Begin 2026 wordt er gestart met de plannen voor de volgende buurt in Wijchen.

- De Verrijking RES 1.0 is in 2025 vastgesteld. Begin 2026 is de RES 2.0 vastgesteld, het regionale doel van 1,62 TWh duurzame opwek blijft hierin gehandhaafd. Wijchen doet hierin haar afgesproken aandeel.

Foto: zonnepanelen op dak schuur boerderij, Henk Hulshof.

Bijsturing 2026 – 2027

De tender voor een windpark wordt weer opgepakt wanneer de locatie voor het hoogspanningsstation duidelijk is. De situatie op het elektriciteitsnet onderstreept het belang van een robuust energiesysteem en netbewust bouwen. We bereiden ons voor op de nieuwe provinciale regelgeving rondom netbewuste nieuwbouw. Daarnaast werken we aan meer inzicht in de maatschappelijke impact van netcongestie om van daaruit waar nodig projecten te ontwikkelen, bijvoorbeeld om lokaal opgewekte energie meer lokaal te kunnen benutten.

6. Duurzame mobiliteit

Meer lopen, fietsen en openbaar vervoer zorgen voor een schonere lucht en meer beweging voor onze inwoners. Bovendien hebben we met minder auto's meer ruimte voor groen, voorzieningen en woningen. We stimuleren de overstap naar elektrisch auto- en vrachtverkeer, omdat dat schoner en energiezuiniger is, en goedkoper in gebruik.

Nieuwe laadvisie

In 2025 jaar hebben we een nieuwe laadvisie en plaatsingsbeleid voor laadpalen opgesteld. We zien dat het aantal laadpalen het afgelopen jaar flink is gegroeid en er een inhaalslag is gemaakt. We blijven de vraag naar laadpalen en het aanbod ervan monitoren.

Monitoring in ontwikkeling

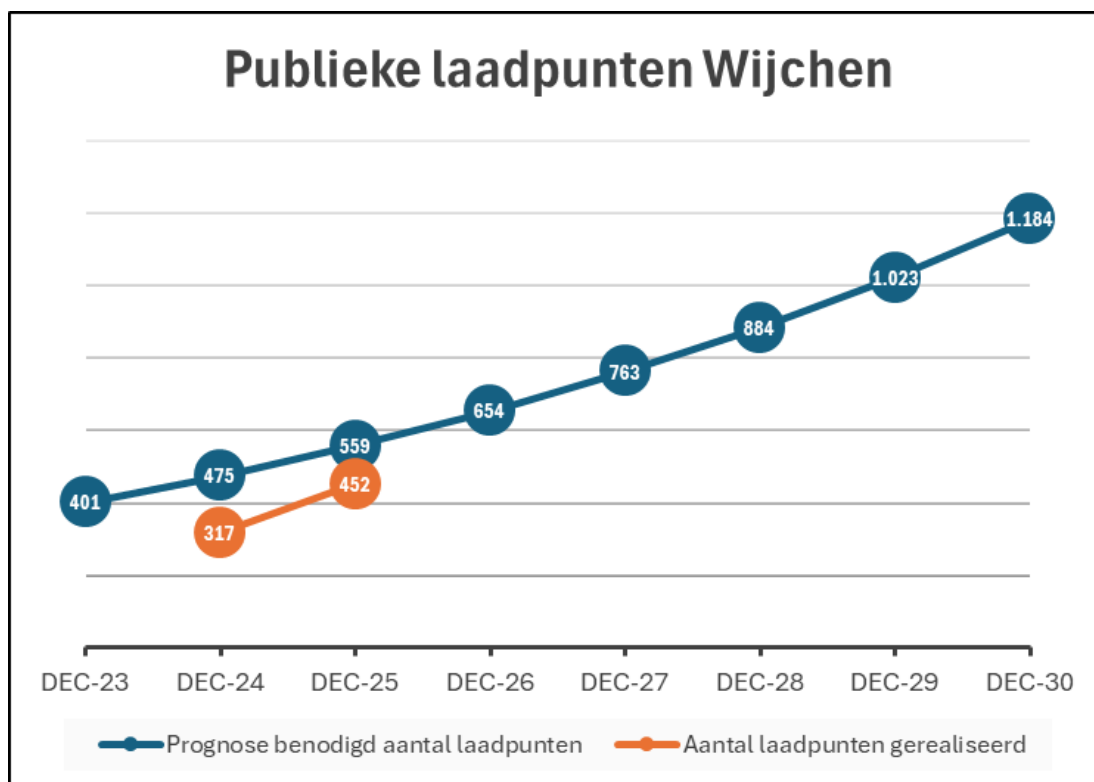
Voor de ontwikkeling van het autovervoer en duurzaam vervoer hebben we een monitoringsplan opgezet. Dit hangt nauw samen met het vernieuwen van ons mobiliteitsplan, waar we komend jaar mee aan de slag gaan. In het bijgewerkte mobiliteitsplan verduidelijken we onze doelstellingen en maken ze meetbaar om effectief te kunnen sturen en evalueren. Vervolgens vertalen we de doelstellingen naar een logische verzameling acties en maatregelen.

Onderstaande tabel geeft de voortgang weer. Omdat de monitoring nog in ontwikkeling is, kunnen we nog niet voor alle doelstellingen aangeven wat het doelbereik is. Dan kleurt de cel lichtblauw.

Doelstelling 2030	Doelbereik
Er is jaarlijks een afname van 0,3% in autovervoer.	De afname in autovervoer meten we aan de hand van het autoverkeer op de belangrijkste wegen binnen Wijchen. In 2025 hebben we een nulmeting gehouden op deze wegen.
Toename in duurzaam vervoer (fiets, ov en deelmobiliteit) t.o.v. toename inwonersaantallen.	De toename van duurzaam vervoer bepalen we door de hoeveelheid fietsers op de belangrijkste fietsverbindingen te meten. De afgelopen 2 jaar hebben we op veel van deze fietsverbindingen al 0-metingen gehouden. Sommige routes volgen later dit jaar. Ook monitoren we jaarlijks het aantal instappers bij belangrijke OV-haltes. Ook monitoren we het gebruik van de deelauto's in Wijchen en eventuele toekomstige vormen van deelmobiliteit.

Er zijn 1.184 publieke laadpunten en 15 snellaadpunten

Eind 2025 waren er 452 publieke laadpunten en 7 snellaadpunten. Het aantal publieke laadpunten loopt nog achter op het (verwachte) aantal benodigde laadpalen, maar in 2025 hebben we een flinke inhaalslag gemaakt.

Het aantal benodigde en gerealiseerde laadpunten tot 2030 ⁶

Inspanningen en resultaten 2025

- We hebben een nieuwe laadvisie (vaststelling gemeenteraad 5 maart 2026) en bijbehorend plaatsingsbeleid (vaststelling college 17 maart 2026) opgesteld. De nieuwe versie bevat betere prognoses over het benodigd aantal laadpalen en behandelt nieuwe vraagstukken zoals snelladen, logistiek vervoer, laden op bedrijventerreinen, zero-emissiezones en netcongestie.
- We hebben we dit jaar het onderzoek naar de herijking van ons fietsnetwerk afgerond. De resultaten uit dit onderzoek gebruiken we voor het onderzoek naar de fietsroutes Wijchen – Druten en Wijchen – Beuningen, dat we dit jaar hebben opgestart. Met dit onderzoek naar deze belangrijke fietsverbindingen maken we fietsen veiliger en aantrekkelijker en stimuleren we fietsgebruik.

⁶ [Prognoses van ElaadNL](#)

- Ons mobiliteitsplan bevatte een meerjarenuitvoeringsprogramma (MUP) voor de periode 2021-2025. De meeste projecten hebben we volgens de planning uitgevoerd, waaronder veel projecten om fietsgebruik te stimuleren. De evaluatie van dit MUP is voorgelegd aan de raad. Deze evaluatie is de eerste stap richting het nieuwe mobiliteitsplan dat we komend jaar gaan opstellen.
- We hebben een monitoringsplan opgesteld voor fietsgebruik, OV-gebruik, elektrisch vervoer en deelmobiliteit.

Bijsturing 2026 – 2027

In 2026 stellen we een nieuw mobiliteitsplan op waarin we onze doelstellingen verduidelijken en hiervoor ook een passend monitoringsplan opstellen. Uit de evaluatie van het Mobiliteitsplan 2021-2025 concluderen we dat de huidige doelstellingen te globaal zijn geformuleerd en onvoldoende meetbaar zijn om effectief te kunnen sturen en evalueren. Vervolgens vertalen we de doelstellingen naar een logische verzameling acties en maatregelen.

Ook stellen we in 2026 de laadvisie en bijbehorend plaatsingsbeleid vast en verwachten we het onderzoek naar de fietsverbindingen Wijchen-Druten en Wijchen-Beuningen af te ronden. Vervolgens gaan we aan de slag met het realiseren van de gewenste infrastructurele aanpassingen op deze fietsroutes.

7. Participatie en communicatie

De energietransitie kan grote invloed hebben op onze inwoners. Vooral de aanpassingen van woningen zijn een grote opgave. Tegelijkertijd levert isolatie energiebesparing en daarmee lagere kosten op. Daarom vinden we het belangrijk een grote diversiteit aan inwoners te betrekken bij de energietransitie en besluitvorming hierover. Communicatie en participatie zijn altijd dienend aan de doelstellingen van de andere sporen. Daarom wordt hierover ook deels binnen die sporen gerapporteerd

Positieve boodschap

Met de campagne 'Pak Jouw Moment' en de Klimaatweek dragen we bij aan een positieve houding ten aanzien van energiebesparende maatregelen. Tegelijkertijd zien we dat de weg naar ons energieloket, energieadviezen en isolatiesubsidies nog niet genoeg gevonden wordt. Ook hebben we nog beperkt inzicht in de houding van inwoners ten opzichte van energiebesparende maatregelen.

Doelstellingen 2030	Doelbereik
Meer inwoners hebben een positieve houding ten opzichte van energiebesparende maatregelen.	Hierover zijn nog geen data beschikbaar. Deze moeten voortkomen uit de metingen voor de campagne 'Pak jouw moment'. Daarnaast willen we in de toekomst het gemeentelijk inwonerspanel benutten.
Onze communicatie over energiestrategie is doelgroepgericht.	We hebben meer inzicht gekregen in sleutelfiguren en organisaties die specifieke doelgroepen kunnen bereiken.
Inwonersinitiatieven maken gebruik van de ondersteuningsmogelijkheden die de gemeente aanbiedt en benutten deze mogelijkheden waar relevant.	We ondersteunen de lokale werkgroep voor de organisatie van de klimaatweek en de werkgroep Energierijk zuid.

Inspanningen en resultaten 2025

- De campagne 'Pak jouw moment' is van start gegaan. We waren aanwezig bij verschillende lokale evenementen en activiteiten en organiseerden deze zelf ook. Hiermee bereikten we ongeveer 700 inwoners.
- We brachten in beeld hoe we specifieke doelgroepen kunnen bereiken en identificeerden en spraken 9 sleutelfiguren, 12 professionals, 8 organisaties en 15 vindplaatsen.
- Tijdens de klimaatweek in november organiseerden we 8 activiteiten om bewustwording over klimaatverandering en wat je hieraan kan doen te vergroten. Hiermee trokken we ongeveer 310 bezoekers. De activiteiten varieerden van het symbolisch hijsen van de klimaatweek-vlag tot aan een energiecafé of een laagdrempelig gesprek met inwoners met een migratieachtergrond.

De klimaatweek organiseerden we samen met lokale initiatieven en partners: klimaatburgemeester van Wijchen, energiecoöperatie ECL, medewerkers van Pak jouw moment en energiecoaches.

- We zetten gemeentelijke communicatiekanalen in om inwoners en ondernemers te informeren over de gemeentelijke activiteiten op het gebied van energietransitie en wat inwoners zelf kunnen doen. We plaatsten 20 berichten op Facebook, 18 op Instagram en 2 op LinkedIn. We verstuurden 8 berichten over energietransitie in de inwonersnieuwsbrieven. De landingspagina op de gemeentelijke website over energietransitie werd 673 keer bezocht.

Bijsturing 2026 – 2027

De focus van de communicatie zal komend jaar vooral liggen op energiebesparende maatregelen in de woning. Dit sluit nauw aan op de noodzaak om onze isolatieaanpak te versterken. Ook zullen we de communicatie en participatie meer gebiedsgericht (per wijk of buurt) inrichten, waarmee we de communicatie beter kunnen afstemmen op de verschillende doelgroepen in het betreffende gebied. Zo willen we de energiebesparing voor meer inwoners toegankelijk te maken.

8. Capaciteit en middelen

De middelen worden voornamelijk besteed aan de inzet van eigen personeel en aanvullende inhuur. Daarnaast zijn er advieskosten geweest, zoals bijvoorbeeld voor de uitvoering van de marktconsultatie en tender voor windenergie en de uitvoering van de campagne 'Pak jouw Moment'. De onderbesteding van ruim € 500.000,- toont aan dat er nog ruimte is om extra activiteiten te ontwikkelen of extra personeel aan te nemen.

Capaciteit

De gemeentelijke activiteiten op het gebied van energietransitie worden uitgevoerd door team Energietransitie en diverse collega's uit andere teams, zoals Economische Zaken, Vastgoed, Juridische zaken, Gebiedsinrichting en communicatie. Tot 2025 vond de uitbreiding voornamelijk plaats op het gebied van inhoudelijke beleidsmedewerkers en communicatie. Met de groei van de opgave kwam er behoefte aan coördinatie en ondersteuning. In 2025 zijn daarom een programmaregisseur en een programmaondersteuner gestart. Ook kwam er nog meer inhoudelijke versterking, zoals een adviseur duurzame mobiliteit.

De formatie in loondienst voor Wijchen en Druten samen was in 2025 als volgt. Daarbij wordt 68 % gefinancierd door Wijchen.

Algemeen			
Programmamangement en -ondersteuning: 1,5 FTE Regionale samenwerking: 0,3 FTE Participatie: 0,89 FTE Communicatie: 1 FTE Juridisch advies: 0,67 FTE			
Energie besparen woningen en aardgasvrij Wijchen	Energie besparen bedrijven en maatschappelijk vastgoed	Grootschalige en gebalanceerde opwek	Duurzame mobiliteit
Ontzorging: 1,8 FTE	Bedrijven en bedrijventerreinen: 0,1 FTE	Grootschalige opwek: 1 FTE	Duurzame mobiliteit: 1 FTE
Warmte: 1,8 FTE	Energiemanagement en CO2-prestatieladder: 0,5 Gemeentelijk vastgoed: 0,61	Netcongestie: 0,7 FTE	
Totaal: 11,9 FTE			

Daarnaast hebben we extra tijdelijk personeel ingezet. Dat waren een projectleider Lokale Energiestrategie (0,6 FTE voor de WDW) en een projectleider duurzame bedrijven (0,5 FTE voor de WDW). Ook zien we dat duurzaamheid en energietransitie steeds meer

onderdeel worden van reguliere werkzaamheden van diverse collega's. Soms knelt dit wel, als het extra tijd kost.

Middelen en realisatie

De gemeente had in 2025 € 109.542,- gereserveerd voor Programma Duurzaamheid. Daarnaast ontvingen we van het Rijk € 1.404.678,- via de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- energiebeleid (CDOKE). Ook ontvingen we specifieke uitkeringen voor isolatie en energiearmoede.

Onderstaande tabel toont dat er in 2025 € 982.472,- aan energietransitie is besteed. De resterende CDOKE-middelen gaan naar de balans. De resterende eigen middelen gaan naar de reserve duurzaamheid. De onderbesteding was € 531.747,-. Dit betekent dat er nog ruimte is om extra activiteiten te ontwikkelen.

	CDOKE	Programmagelden	Totaal
Beschikbaar 2025	€ 1.404.678	€ 109.542	€ 1.514.220
Realisatie 2025	€ 887.291	€ 95.181	€ 982.472
Resterend 2025	€ 517.386	€ 14.361	€ 531.747
Balans/reserve 31-12-2025	€ 1.300.759	€ 636.676	€ 1.937.435

Onderstaande tabel toont de realisatie per spoor:

	Realisatie 2025	Toelichting
Energietransitie overkoepelend (745.515)		
Formatie	€ 475.246	€ 339.234 aan loonkosten en € 136.012 aan inhuur.
Monitoring	€ 13.981	Doorrekeningen LES en opzetten monitor.
Diversen	€ 110.185	Groten kostenposten waren de gemeentelijke bijdrage aan de GMR en het project 'Leven met Water'. Daarnaast o.a. kosten voor de aanschaf van veilige kasten voor elektrisch materieel op de gemeentewerf en kosten voor communicatie.
Energiebesparing woningen en aardgasvrij Druten		
Ontzorging	€ 106.126	O.a. energieloket, energiecoaches, gedragscampagne 'Pak jouw moment', ondersteuning VVE's, compensatieopgave Soortenmanagementplan.
Warmte	€ 65.620	De inzet van procesregisseur warmte en de haalbaarheidsstudie voor het warmtenet.
Bedrijven en maatschappelijk vastgoed		

Bedrijven en maatschappelijk vastgoed	€ 100.550	O. a. procesbegeleiding voor Smart Energy Hub Bijsterhuizen, energieadviezen voor ondernemers, bijdragen aan Stichting Fairtrade en werkzaamheden aan de CO2-prestatieladder.
Grootschalige opwek en een gebalanceerd energiesysteem		
Duurzame opwek	€ 100.324	Procesbegeleiding bij de tender wind. Juridische kosten rondom met name windpark Bijsterhuizen.
Duurzame mobiliteit		
Duurzame mobiliteit	€ 10.440	Onderzoek naar verbetering fietsnetwerk.
Totaal	€ 982.472	

SPUK Energiearmoede: Van het Rijk hebben we specifieke middelen ontvangen om inwoners die te kampen hebben met energiearmoede te ondersteunen. In 2025 zijn deze niet benut. Daarom staat er per 31 december 2025 nog € 564.130 op de balans. In 2025 is er een nieuwe subsidierегeling ontwikkeld voor huishoudens met een smalle beurs die eind 2025 is vastgesteld. (De eerste aanvragen kwamen begin 2026 binnen.)

SPUK LAI: Met deze specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie kunnen gemeenten een isolatieaanpak opzetten voor slecht geïsoleerde woningen. Dit jaar bestonden de kosten uit de uitkering van subsidies en de kosten die we maken voor het adviesbureau dat onze inwoners van energieadviezen voorziet.

	SPUK Energiearmoede	SPUK LAI
Balans 31-12-2024	€ 564.130	€ 2.348.042
Ontvangen 2025	€ 0	€ 1.108.008
Realisatie 2025	€ 0	€ 115.972
Balans 31-12-2025	€ 564.130	€ 3.340.077

Hoewel de adviezen en subsidieverstrekking op stoom komen, zien we dat er nog € 3,3 miljoen op de balans staat. Om deze middelen zo veel mogelijk bij onze inwoners te laten landen, is een flinke extra inspanning nodig.

Bijsturing 2026 – 2027

We zien dat er extra inzet nodig is in de wijken om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. Daarnaast zien we dat we de Rijksmiddelen onvoldoende benutten. Van de CDOKE, die bedoeld zijn voor het uitbreiden van personele capaciteit, bleef in 2025 ruim € 500.000,- onderbenut. Door een projectteam samen te stellen dat de wijken in

gaat, kunnen we de verduurzaming van woningen versnellen. Dit wordt verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma 2026-2027.